

Jongeren en Gezondheid 2014 : Socio-demografische gegevens

Steekproef

De steekproef van de studie Jongeren en Gezondheid 2014 bestaat uit 9.566 leerlingen van het vijfde leerjaar lager onderwijs tot het zevende jaar secundair onderwijs. Hiervan zijn er 56,5% jongens en 43,5% meisjes. In tabel 1 is het aantal leerlingen per leerjaar weergegeven. De leerlingen van het 7de jaar secundair werden niet opgenomen in de verdere analyses om de vergelijkbaarheid met vorige enquêtes te garanderen.

Tabel 1 leerlingen per leerjaar

	Aantallen	Percentage
Vijfde leerjaar lager	1.103	11,5
Zesde leerjaar lager	1.183	12,4
Eerste jaar secundair	1.039	10,9
Tweede jaar secundair	1.111	11,6
Derde jaar secundair	1.290	13,5
Vierde jaar secundair	1.514	15,8
Vijfde jaar secundair	1.027	10,7
Zesde jaar secundair	1.163	12,2
Zevende jaar secundair	132	1,4

In tabel 2 bevindt zich het aantal leerlingen naar leeftijd, onderwijsvorm en geslacht. De leerlingen werden in **4 leeftijdsgroepen** ingedeeld: 11-12, 13-14, 15-16 en 17-18-jarigen. Hierbij werden leerlingen die een half jaar van de vermelde leeftijdsgroepen verschilden tot de groepen gerekend. Zo omvat de leeftijdsgroep 11-12-jarigen dus alle kinderen van 10,5 jaar tot en met 12,49 jaar. De jongere leerlingen werden niet opgenomen in de verdere analyses naar leeftijd. De leerlingen ouder dan 18,5 jaar werden ook niet opgenomen in de verdere analyses naar leeftijd maar kunnen wel voorkomen in de analyses naar onderwijsvorm. Naar **onderwijsvorm** werden alleen de leerlingen van de tweede en derde graad secundair onderwijs opgenomen (met uitzondering van het 7de jaar). De leerlingen van het kunstonderwijs werden bij de leerlingen van het technisch onderwijs gevoegd. Er werd hierbij geen rekening gehouden met een leeftijdsgrens.

Tabel 2 Aantal leerlingen naar geslacht, leeftijd en onderwijsvorm

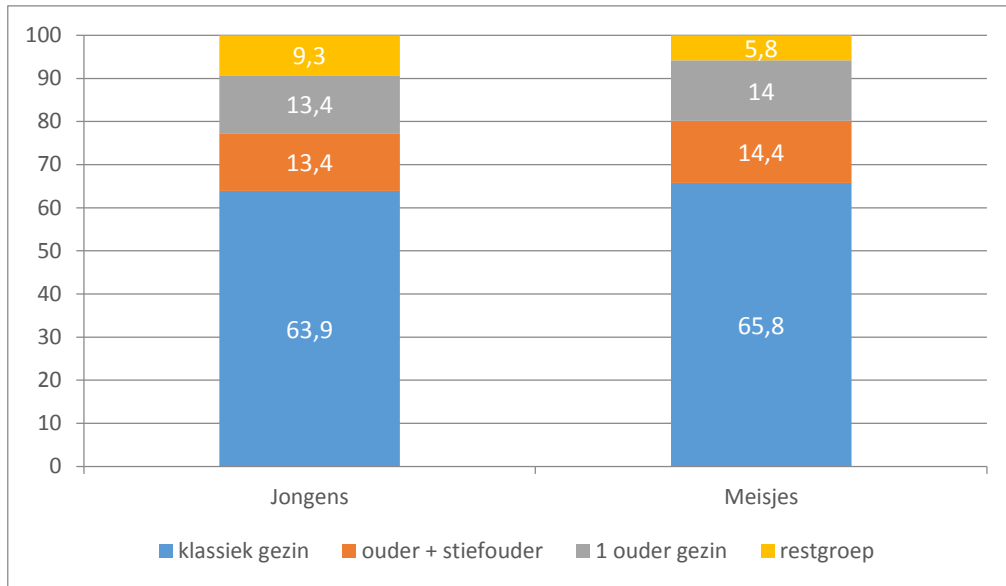
	Jongens	Meisjes
Leeftijd		
11-12	1.050	1.091
13-14	1.067	895
15-16	1.566	1.040
17-18	1.222	780
<i>Totaal</i>	<i>4.905</i>	<i>3.806</i>
Onderwijsopleiding		
ASO	888	872
TSO	1.359	622
BSO	856	499
<i>Totaal</i>	<i>3.103</i>	<i>1.993</i>

Etniciteit

Om de etniciteit van de jongeren in de steekproef te bepalen, werd in de enquête gevraagd naar het land van geboorte van de scholier, alsook het land van geboorte van beide ouders. 75,8% van de leerlingen in de steekproef zijn autochtoon, dit wil zeggen dat zowel zichzelf als hun beide ouders in België geboren zijn. 15,3% van de leerlingen in de steekproef gaf aan in België geboren te zijn, maar dat hun moeder, vader of beide ouders in het buitenland geboren zijn (respectievelijk 4,1%, 5,3% en 5,9%). Het percentage leerlingen in de steekproef, dat in het buitenland geboren werd, bedraagt 7,9%. Binnen deze groep onderscheiden we vier categorieën: zij waarvan beide ouders, de vader, de moeder of geen van beide ouders in België geboren werden. Deze groepen bedragen respectievelijk 0,6%, 0,4%, 0,4% en 5,6%. Van de leerlingen die in het buitenland geboren werd, werd bij de overgrote meerderheid dus ook beide ouders in het buitenland geboren.

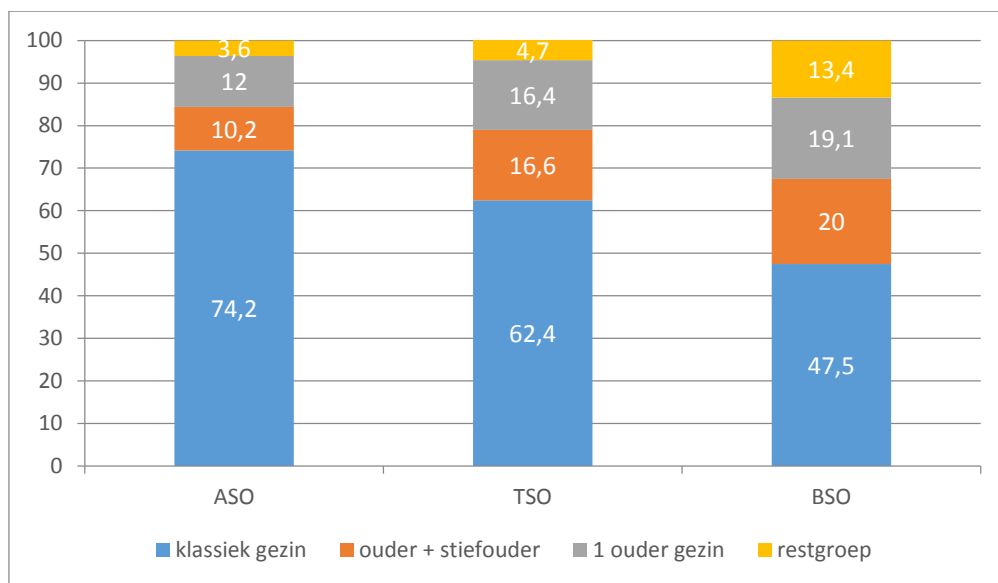
Gezinssamenstelling

Voor het beschrijven van de gezinssamenstelling (het gezinstype) wordt een onderscheid gemaakt tussen het traditioneel gezin (kinderen die bij hun beide ouders in hetzelfde huis wonen), het één-ouder gezin (kinderen die in het huis waar ze meest wonen slechts met 1 ouder samenwonen), het weder samengesteld gezin (kinderen die 2 ouders hebben in het huis waar ze meest verblijven, doch hiervan is één ouder stiefouder) en een restgroep (deze omvat zowel kinderen die niet bij hun ouders wonen als diegenen welke de vraag niet beantwoord hebben). In grafiek 1 bevinden zich de resultaten naar geslacht. Zoals verwacht, wonen de meeste jongeren in een traditioneel gezin (gewogen data – $\chi^2 = 61,3$, $p < 0,001$), net zoals bij de voorgaande bevraging in 2010, toen 64,7% van de jongens en 67% van de meisjes in een traditioneel gezin woonden.

Grafiek 1 Gezinsamenstelling naar geslacht, in percentage

Grafiek 2 toont de gezinsamenstelling naar onderwijsvorm. Jongeren uit het ASO leven meer in een traditioneel gezin in vergelijking met jongeren uit het BSO (gewogen data – $\chi^2 = 291,0$, $p < 0,001$).

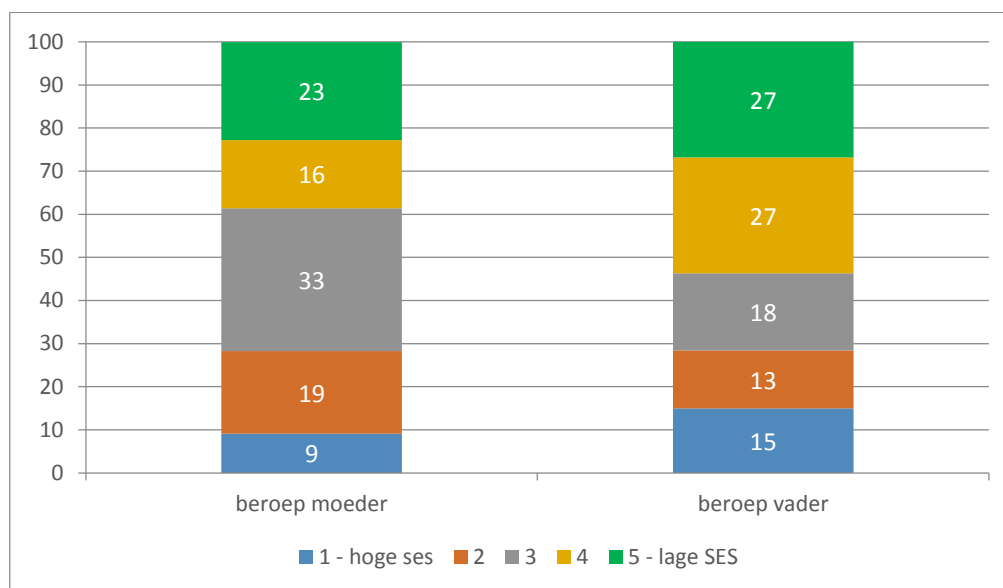
Grafiek 2 Gezinsamenstelling naar onderwijstype, in percentage

Beroep van de ouders

Van de moeders werkt 79,5% en van de vaders 86,1%. Aan de hand van open vragen werd het beroep van de ouders bevroegd. De kinderen van de werkende ouders werden geclassificeerd van 1 (hoge SES=sociaal economische status) naar 5 (lage SES). Deze classificatie gebeurt op basis van een gestandaardiseerd coderingssysteem dat toelaat om, aan de hand van de gegeven antwoorden, de respondenten in klassen te verdelen naargelang hun sociaaleconomische status (grafiek 3). In het geval van ontbrekende informatie, werd dit geclassificeerd als niet definieerbaar.

Hoewel we bij 16,3% van de moeders en 22,4% van de vaders konden opmaken dat ze werkten, konden ze toch niet geclassificeerd worden in één van de categorieën omwille van gebrekkige informatie (bijvoorbeeld 'werkt op bureau'). Bij de moeders was 15,7% inactief (= huisvrouw, ziek, gepensioneerd, werkzoekend). Bij de vaders was dit slechts 5,9%. Als laatste is er een categorie voor ouders waar geen informatie voor beschikbaar was of waarvan de informatie tegenstrijdig was: 1,5% van de moeders konden niet geclassificeerd worden en 3,9% van de vaders.

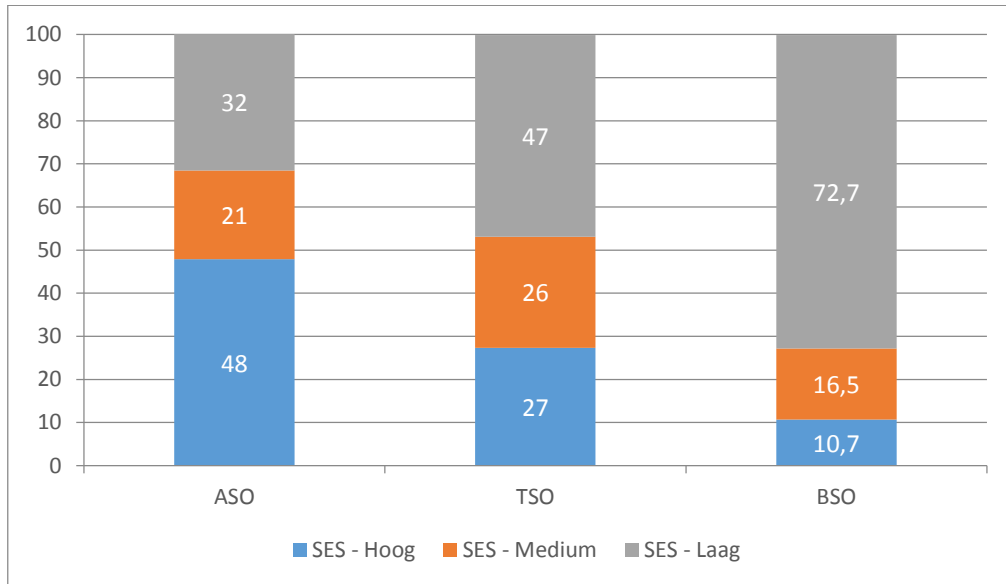
Grafiek 3 SES niveau van ouders volgens beroep, in percentage

Vervolgens werd de sociaal economische positie (SES) van het hoofd van het gezin (= ouder met de hoogste positie) bepaald en onderverdeeld in 3 categorieën op basis van beroep: hoge SES (beroep waarvoor een hoog of wetenschappelijk niveau van vaardigheden vereist is, bijvoorbeeld dokter, leerkracht), medium SES (beroep waarvoor een medium niveau van vaardigheden vereist is, bijvoorbeeld klerk) en lage SES (economisch niet actief of een beroep waarvoor een elementair of laag niveau van vaardigheden vereist is, bijvoorbeeld ongeschoolde arbeider, kuisvrouw). Van de respondenten zit 29,5% in een hoog SES gezin, 22,2% in een medium SES gezin en 48,3% in een laag SES gezin (gewogen data).

Grafiek 4 toont de samenhang tussen SES van de ouders en het opleidingsniveau van de jongeren: jongeren uit een gezin met een hogere sociaal economische status volgen vaker ASO en jongeren uit een lager socio-economisch milieu volgen vaker BSO (gewogen data - $\chi^2(4) = 609,9$, $p < 0,001$).

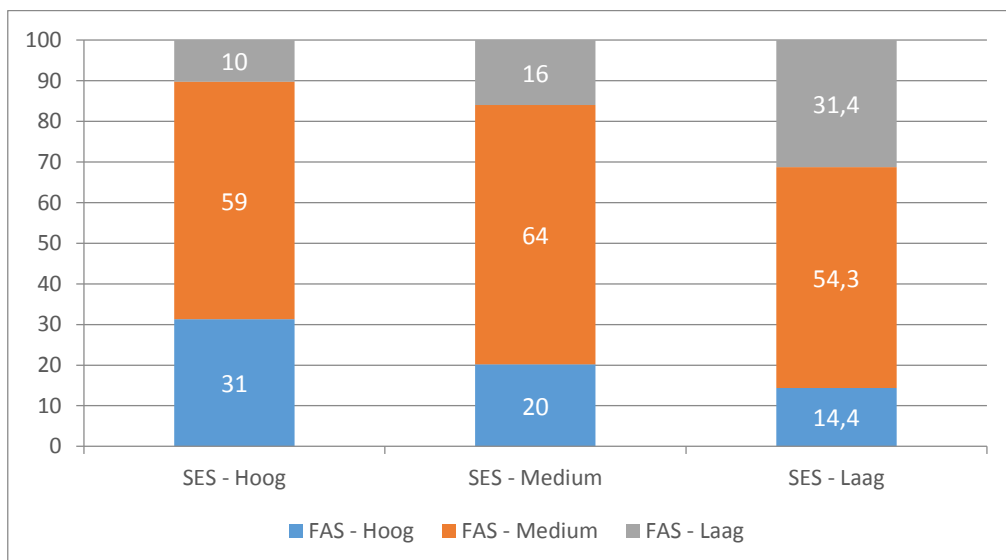
Grafiek 4 Samenhang SES beroep ouders met onderwijsvorm van de jongeren, in percentage

FAS: Family Affluence Scale – welvaart van het gezin

In de studie werd een schaal opgenomen die de welvaart van het gezin nagaat. Op basis van 6 vragen over het bezit van één of meer auto's, computers, een eigen slaapkamer, aantal badkamers, het hebben van een afwasmachine en het op reis gaan, wordt een score berekend. Deze score kan men indelen in 3 categorieën.

Grafiek 5 Relatie tussen FAS en SES gezin, in percentage

Sinds de vorige editie van de HBSC enquête, werd de methodologie om deze categorieën te bepalen aangepast, teneinde een meer betekenisvolle invulling aan deze variabele te geven. In tegenstelling tot voorgaande edities worden de cut-off points nu relatief bepaald. Respondenten behoren tot de FAS-laag categorie als ze zich bij de laagste 20% van de FAS scores bevinden. De FAS-medium categorie komt overeen met de middelste 60% en in FAS-hoog zitten de hoogste 20%. Hoewel dit vergelijking met voorgaande studies bemoeilijkt, is deze wijziging noodzakelijk om internationale vergelijkingen te kunnen maken. Deze indeling hangt ook samen met de sociale status van het gezin berekend op basis van het beroep van de ouders (zie grafiek 5) ($\chi^2(4) = 606,7, p < 0,001$).

Contact en team

De studie Jongeren en Gezondheid is te vinden op: www.jongeren-en-gezondheid.ugent.be.

De verantwoordelijke onderzoekers zijn Prof. Dr. Benedicte Deforche en Dr. Anne Hublet.

Contactpersoon: Bart De Clercq (b.declercq@ugent.be)

Medewerkers: Dr. Wendy Van Lippevelde, Thomas Buijs

Adres:

Universiteit Gent

Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen

Vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde

De Pintelaan 185, 4K3

9000 Gent

Tel: +32. 9 332 36 18

De internationale studie Health Behaviour in School-aged Children is te vinden op www.hbsc.org

Gebruikte afkortingen

Chi²: Resultaat van chi-kwadraat berekening voor kruistabel

df: degrees of freedom: vrijheidsgraden

p: probaliteit: resultaat van statistische test : kleiner dan 0,05 wordt als statistisch significant beschouwd